

KARYS

Eina sykį savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 anta,
6 mėn. 20 anta, 12 mėn.
35 anta. Atskiri numerai
— 60 skatiliai. —

Adresas: Kaunas, Le-
svės Aleja 10 Nr. „Kario“
— Redakcija. —

Nr. 34 (118)

Kaunas, 1921 m. rugpiūčio mėn. 25 diena.

III metai.

Šveicarija pripažino Lietuvą de jure, kaipo laisvą ir nepriklausomą valstybę.

Del Lietuvos Respublikos ginkluotos pajėgos organizacija—straipsnio.

(Tęsinys)

Jeigu statyti klausimą toje plotmėje, kad karo galima išvengti diplomatinio keliu, tai reikia turėti omenyje, kad šiandieninėse sąlygose šalies neutralumą pripažins ir saugos kalmynai tik tada, jeigu šalis pripažinta neutralė, turės nors nedidelę gerą kariuomenę. Tiesa, galimi šalies neutralumo pripažinimo atsitikimai ir be šios sąlygos, bet tai jau bus kitų stipresnių valstybių rungtynių padaras. Taip pripažintą šalies neutralumą suinteresuotos valstybės saugoja tol, kol prie geresnių sąlygų ne praryja, jeigu pastaraisi, atsitikus progai nepavyks iš „auklėtojų“ nagų pasprukti.—

Palikdamas nuošaly klausimą apie karo naudingumą ir kenksmingumą kultūros ir civilizacijos žvilgsniu einu prie svarstomojo klausymo laikydamas apsigynimo karą prie dabartinių gyvenimo sąlygų neišvengiama tautos ir valstybės kova del būvio.

Kovą del savo asmens ir valstybės būvio veda kiekvienas pilietis tai atskirai, tai prisijungdamas prie partijos ar grupės, tai, kaip asmuo silpnai prie tos kovos pasiruošęs, visada šliedamasis prie šiandien galingesnių, prysaky valdžios stovincių. Kada kyla valstybei pavojus nuo išorinio priešininko, kova šalies viduje, jeigu ji normaliai vystėsi, atbunka, ir visų jėgos nukreipiamos prieš vieną bendrą priešininką. Valstybės pareiga, kad kiekvienas pilietis prie tos kovos būtų kuo geriausiai pasiruošęs kaip moraliai, taip ir fiziniai. Jeigu šiuo žvilgsniu valstybė padarė visa kas galima, tai apsigynimo kare valstybės priešaky stovincioji valdžia turi moralės teisės „pastatyti visus laisvus piliečius kovon su tikslu atremti priešininko įsibrovimą, kad apgynus savo šalies gyvus reikalus, ir nė vienam neis į galvą pasišalinti nuo šaukimo; tarnyba gi Tėvynei, kuri randasi pavojuje, pakels į aukščiausią laipsnį moralės jėgas“.—*)

Koks gi kario ir armijos idealas, kuris duotų tautai vilties, kad sunkioje valandoje armija apgins kraštą? Čia ne visai bus vletoj, iš kitos pusės man ir per sunku smulkiai išdėstyti visą kompleksą dvasios ir fizinių eilėto ir armijos vado ypatybių, kol kas pa-

sistengsiu apsisototi ant istorinių, o vėliau ir mūsų laikų pavyzdžių.—

Spartos Karalius Leonidas su nedidele saugyba kareivių gynė Termopilus nuo nesulyginamai didesnio priešo, kol nekrito visi ligi paskutinio. Tėvyne savo karžygiams pastatė paminklą su parašu „Keleivil Pranešk Spartai, kad mes čia visi žuvome palikdami ištikimi valstybės įstatymams“. Rymiečių kariuomenės vadas del įsakymo nepildymo savo sūnų nubaudė mirties bausme, nors to įsakymo nepildymą, kaip sūnus taip ir visi aplinkiniai laikė neprasižengimu, bet nuopelną ir laukė pagyrimo už atliktąjį nors mažą, bet naudingą darbą. Kitame atsitikime, kada armijai grėsė pavojus būti sumuštai, keletas jaunikaičių, kad palengvintus padėtį nutarė nužudyti priešininko kariuomenės vadą. Vienas iš jų pakliuvo nelaisvėn. Paklaustas, kaip ir kokiam tikslui jis čia pakliuvo, jaunikaitis įkišo ranką degancio laužo liepsnon, kaip panieka asmeninėm kančiom ir mirčiai del Tėvyinės, papasakojo teisybę ir nurodė, kad — jeigu jam nepavyko nužudyti, tai nenusimena, nes nužudys tam tikslui nuskirti vyrai su nemažesniu pasišventimu. Ar netolygus dvasios ir idėjos kilnumu apsigynimo kare Pilėnų Kunigaikščio Margio žygis? —

Tiesa čia daugiau legendos, bet žila senovė tuose palikimuose nurodo mums savo ilgo ir gilaus patyrimo vaisius apsigynimo kare: 1) karšta Tėvyinės mellė išauklėta šventame Valstybės įstatymo pildyme, 2) įstatymo aiškumas, — be to stipri kariuomenė drauge ir valstybė nebus; konkretus iš kario reikalavimas: kada valstybė pašauks ir eilė ateis eik ir numirk del Tėvyinės ir savo gerovės.—

Pasaulinio karo daviniai apčiuopiamai mums rodo geros kariuomenės vertę ir didžiausį iš tos pusės tautai pavojų, jeigu ji sutvarkyta nesveikais pamatais. Arčiau prisiziūrėję į kariuomenę, kaip į vieną kovos laukę, turime pripažinti, kad daugiausia turi reikšmės jos moralis stovis. Kame tas gyvas moralių jėgų šaltinis, kuris patrauktų kovon visus ir viską, su tuo ar kitu kaimynu, klausimas labai ginčijamas ir aš norėčiau, kad jis taptų atviru klausimu. Kiek žmogaus gyvenime sveria dora, augmenų — saulės spinduliai, tiek kariuomenės moralis ryšis. Iš vienos pusės, kaip kariuomenėje taip ir visuomenėje turi būti aiškiai pastatyta apsigynimo karo idėja, iš kitos pusės moralis ryšis tarp visuomenės ir kariuomenės reiškiasi aišku-

*) Žodžiai kabliuotose paimiti iš Žarbo mokesčio apsigynimo armija.

mb įstatymo dėl aprūpinimo 1) našlaičių, pasilikusių jų duondavįs pašaukus, be paramos, 2) invalidų, 3) veteranų.

Rusijos gyvenimas rodo, kad pasaulinio karo metu kilnios idėjos pirmiausia nustojo užpakalis. Jo jausmai ir dirksniai atbuko, „apaugusi taukais“ širdis ir gyvuliškas jausmas greit sudarė plačią veikimui dirvą dėl daugybės žmonių atitraukimo nuo ramaus darbo; tą dirvą išplatino įvairių padedamųjų privačių organizacijų kūrimas, sveikų idėjoje, bet dėl mažo idėjinų darbininkų skaičiaus, greit virtusių į spekuliantų ir dezertyrų lizdus, kur galima buvo patekti daugumoje dėl protekcijos po nepakeičiamo darbininko priedanga. Tokia padėtis žagino įstatymą, žagino ir kariuomenę, kol neprivedė prie galutinės katastrofos.

Revoliucija pirmose dienose šiek tiek sukėlė ūpą, bet „užpakalio milžinai“ greit pajuto auką — nusilpnėjusią savo motiną — tėvynę dėl pereinamo momento, ir drauge su paleistais iš kalėjimų galvažudžiais po priedanga obalsio „mušk buržujus“ pradėjo atvirai plėsti, pralenkdami galvažudžius kurso ir vietų žinojimu, kur paslėptos brangenybės. Juos pradėjo sekti ir fronto kariuomenė.

Lazda ligi šiol veikusioji buvo paralyzuota, moralio ryšio nebuvo, pasiliko vienas kelias bedugnėn, ten ir pakliuvo.

Turint omeny moralį ryšį mums patogiau būtų eiti prie kūrimo kariuomenės ne nuolatinės, bet milicijos pamatais, nes ta surišta su mažesnėmis išlaidomis ir laiku, ką tolimesniame pasistengsiu įrodyti skaitmenimis.

Majoras Zubrys

(Bus daugiau).

K. Kubilius.

Rygos tarptautinė žemės ūkio ir pramonės paroda.

(Mūsų specialio korespondento)

(Tęsinys.)

Einu toliau.

Štai iš kalrės matosi nebaigtas namas, aplink gražus daržas. Tai naujų pigių molio trobesių statymo pavyzdys — mažžemio pavyzdinga sodyba. Paruošė tai Žemės Ūkio Departamentas. Troba statoma labai paprastu, tiesiog primityviu būdu: sienos daromos iš molio ir žabų sluoksnių, stogas dengiamas arba nedegamuoju mišiniu šiaudų su moliu arba grynais šiaudais bei hendrėmis. Išorinė namo pusė cementuojama, kad apsaugot jus sienas nuo lietaus. Gera padaryta, toki troba, niekuo neblogesnė už medinę, o jos pastatymas apsieina gan pigiai, ypač, jeigu molis yra prie vietos.

Kaip teko patirti Latviuose ūkininkai pradeda panašią trobų gan daug statyti ypač mažžemiai. Reikėtų šią trobesių statybą labiau ir Lietuvoje populiarizuoti, nes tai vienas iš geriausių krašto atstatymo būdų dabartinėse apylostose.

Galima pasigėrėti taip pat pavyzdinai įtaisytu ir rūpestingai prižiūrimu daržu, kuriame gražiai tarpsta įvairios daržovės, vaistiniai augmenys bei įvairios gėlės (gėlių darželyje). Įdomiausiems duodami čia pat paaiškinimai ir patarimai.

Žymią vietą parodoje užima ūkio mašinos ir padargai. Kiekviena fabrika turi čia savo paviljoną. Atskirai stovi lokomobiliai (garo mašinos) su kulinomis mašinomis, elektromotoriai, traktoriai, toliau įvairių rūšių plūgai, kertamos ir piaunamos mašinos, stamos mašinos paprastos ir kombinuotos (sėklai ir

mineralinės trąšoms kartu sėti pritaikintos), grūdų valymo ir skirstymo mašinos, puchtellai arpos, trileriai, kultivatoriai, akėčios ir t. t. Daugiausia čia figuruoja žinomos senos mašinų firmos vokiečių (Rudolf Sack, Flöthe, R. Wolf), čeko-slovakų (Vichterle-Kowarzik), anglų (Ransomis), Amerikos (Massei Garris, Mack Cormick, Viking, Case ir kt.

Visų dėmesį traukia parodoje traktoriai, kurių čia yra įvairių sistemų, „Case“, „Austin“ ir kt. Traktorius „Austin“ — paskučiausias technikos žodis, nedidelės konstrukcijos, 25 arklių jėgų, kainuoja 370 anglų svarų, įperkamas jau ir mažesniems dyveliams.

Baltijos Prekybos Sąjunga (United Baltic Corporation), savo gražiai dekoruotame paviljone išstatė ūkio mašinų bei mineralių trąšų pavyzdžių. Čia pat vazonuose parodoma, kurios didelės įtakos turi trąšos į javų augimą.

Amerikos firma „Case“ atgabeno naujausios konstrukcijos kulinamąją mašiną su elevatorium. Savo dydžiu ši mašina daug mažesnė už paprastai pas mus vartojamas; ji piausto šiaudus į akselį ir jau iškultus krauna su elevatorium į startą.

Teknika milžiniškais žingsniais žengia pirmyn. Jau ir visose žemės ūkio šakose pradeda įsigalėti mašinos, kuriš šimteriopai sumažina žmogaus ir gyvulių darbą. Kaip dar toli nuo Europos pasiliko mūsų ūkis! Dievaži, jog pas mus dar yra ūkininkų, kurie nežino, kas tai yra geras kultūrinis plūgas, nekaltant jau apie kultivatorius ir kitus ūkio padargus. Bet reikia tikėtis, kad netolimoje ateityje ir mūsų ūkis bus įtrauktas į kultūrinių ūkių tarpą, kad progreso banga užlies ir mūsų atsilikusią Lietuvą. Tenuimsta tik karo vėsulios siautusios, te ateina laukiamoji taika ir Lietuva greit pavys Europos šalis.

Latvių pieninkystės kooperatyvų centro sąjungai parodė savo gamybos pavyzdžius: geriausios rūšies sviestą, sūrį, ir t. t. Ši šaka nemaža pelno duoda kooperatyvams, kadangi produktai jau plačiai transportuojami į užsienį. Rygos žvejybos organizacija turi parodoje savo gyvų eksponatų (įvairios rūšies gyvos žuvies akvariumuose). Latvijoje žvejyba pradėjo pastaruoju laiku smarkiai plėstis ir jau yra įsteigta apie 14 žvejų draugijų. Latvių Centrinės Žvejybos Draugijos žiniomis, latvių žvejų komercinė apyvarta siekia 6.000.000 rublių.

Nuo rugpjūčio 12 d. parodoje atsidarė veislinių gyvulių skyrius. Kadangi Danija ir Švedija atsiuntė savo raguočių, reikia tikėtis, kad šis skyrius bus įdomus.

Nemažesnis už ūkio skyrių pramonės skyrius.

Čia galima rasti viską, pradedant nuo didžiausių mašinų ir baigiant mažiausiais fabriko išdirbiniais, kaip adatos, sagučiai. Viena firma turi čia paviljoną, padarytą iš kamščių, stalas, kėdės, grindys viskas iš kamščių. Savotiška reklama!

75% eksponatų pramonės skyriaus priklauso vokiečių firmoms.

Labai įdomus man pasirodė Latvių Intendantūros paviljonas! Čia latviai išstatė visus savo išdirbinius kariuomenei: apslavimą, apsilvilkimą, apsišarvavimą, transporto įmones ir t. t. Latviai kiek gali pradeda viską gaminti kariuomenei savo fabrikose. Tie milijonai kurie ligi šiol plauktė užsienin, pasilieka kraštui, jo gerovei pakelti.

Gražus tai ir sektinas mums pavyzdys! Apskritai Rygos paroda labai suinteresavo latvių ūkininkus ir jie būriais traukia Rygą pasžiūrėti, pasimokyti, o gal ir kal ką nusipirkti.

Siam reikalui latvių ūkininkai negali išlaidi, nes gerai supranta, kad ūkininkauti, kaip tėvai ūkininkavo dabar nebegalima ir tiesiog pragaištinga. Reikia manytis naują, mokslu pagrįstą, racionalią ūkio vėdi-

mo būdų, kurie keleriopai padidina ūkio našumą ir tuo pačiu pakelia ūkininko gerovę. Ir latvis mokosi, klausosi ir pildo savo agronomų, patarimus, skaito ūkio laikraščius, lanko parodas. Ir už tat latviai, bendrai imant, labiau susipratę už lietuvius.

Latvis ūkininkas netik ūkio parodas atlanko, bet ir savo kultūrinių įstaigų neužmiršta. Man pasakojo, kad latvių operai atsidarius, daug ūkininkų atvažiuodavo iš giles provincijos, kad savąja opera pasidžiaugtu, pasigėrėtu.

Kada latvių artistai aplanko provinciją, ūkininkai skubinasi jų pasiklaudyti, ir paprastai už kelių dienų prieš koncertą biletų jau negalima gauti.

Taip latviai moka branginti savo kultūros įstaigas ir savo dailininkus!

Jie nelaiko be naudos pinigų paslėpę, bet moka juos sunaudoti savo ūkiui pagerinti ir sau lavinti.

O pas mus ar yra kas panašu? Štai įspūdziai kurių gavau Rygos tarptautinėje žemės ūkio parodoje. Grįždamas į Lietuvą galvoju apie tai, kad reikalinga mums su latviais daugiau susipažinti, susigyventi, nes daug bendrų reikalų mes turime; galvoju ir apie tai, kad kitais metais pravartu būtų ir mums suruošti panašią, o gal ir didesnę parodą, tik ne ankštame Kaune, o mūsų gražioje sostinėje—Vilniuje.

1921 m.-13.-VIII.

Tarptautinė ūkio ir pramonės paroda Rygoje.

Plačiau apie šią parodą nerašau, tātai atliks kitas asmuo. Man čia terūpi du dalykai—apie juos ir pakalbėsiu.

1. Parodos atidarymas.

Parodos atidarymas buvo paskirtas liepos 31 d. 11 val. Diena pasitaikė saulėta, ir apie 9 valandą jau pradėjo plaukti žmonių minios prie parodos vartų. Tą dieną parodą aplankė virš 10.000 (dešimties tūkstančių) žmonių. Kadangi vieno bilieto kaina buvo paskirta 20 rub. tai parodos administracija tą dieną turėjo įplankų virš 200.000 (dviejų šimtų tūkstančių) latvių rublių! Tą dieną komedninkai kalbėjo, kad liepos 31 d. Rygos nebuvo Rygoje — ji visa parodoj buvo.

Lygiai 11 valandą prie didžiojo parodos namo susirinko ministrų kabinetas, Steigiamojo Seimo nariai, diplomatai, spaudos atstovai, Rygos ir kitų Latvijos miestų, žemės ūkio organizacijų, valstybinių įstaigų ir pramonės atstovai.

Steigiamojo Seimo prezidentas, parodos garbingasai pirmininkas, J. Čakste parodą atidarydamas kalbėjo:

— Neišpasakytai džiaugiuos, kad karo andra nutilo, ir tautos turi galimybės ramaus darbo imtis. Latvija širdingiausiai sveikina atgaivintąjį darbą, tautas ir valstybes, kurios čia atėjo pradėti lenktynes ramaus darbo srity. Laisva nepriklausoma Latvija pirmą kartą pasirodo kitoms tautoms, su kuriomis ji sengiasi užmegsti artimiausius ūkio ir kultūros ryšius. Latvija supranta netik savo pajėgas, bet ir geografinę padėtį. Šitas jausmas davė galimybės sudaryti šią tarptautinę parodą. Tai darbas, kuris rodo tautos gamybos gabumus ir galingą jos norą laisvai eiti imtynių ūkio ir kultūros darbe.

Prezidentui pabaigus kalbėti ir orkestrui tris kartus imną sudūdavus miniai pritariant, prasidėjo parodos žiūrėjimas. Parodą apėjus, aukštesnieji svečiai ir žurnalistai parodos administracijos buvo pakviesti į rautą, kuris čia pat prie parodos restorano sodne bu-

vo suruoštas. Raute buvo pasakyta daug prakalbų, kurių mintis viena: karas sunaikino Europą, o ypač Pabaltijūro kraštus, kurie ant griuvėsių stato savo valstybes; tos valstybės kasdien stiprėja, nes dirba kiek pajėgos leidžia, todėl jų ateitis turi būti šviesi. Prakalbos lydėjo orkestro muzika ir choro dainos.

Siėk tiek malonų ispūdį pagadino Tarybų Rusų atstovo Ganeckio kalba. Jis kalbėjo, kad Rusija susidomėjusi seka didelį Latvijos darbą, jai gero linki. O minioj vis girdėjosi tai juokas, tai pašaipos. Kai Ganeckis pareiškė, kad ir Rusija atėity parodoj dalyvaujanti, minioj kažkas garsiai šūktelėjo.

— O badas?

Tik latvių imnas ir tautos dainos vel dvasią pakėlė.

2. Latvių karo gamyba.

Didelio dėmesio verti karo dalykai, kuriuos parodoj pastatė latvių „Kara saimniecības Pārvalde“ (Karo Ūkio Valdyba). Ši valdyba turi keturias dirbtuves: 1) avalinės, 2) audimo, 3) amunicijos ir 4) rūbų (apmundiravimo). Tų dirbtuvių tikslas: paruošti visa, kas reikalinga kariuomenei, kad būtų galima apsieiti be užsienio gamybos. Paminėsiu keletą eksponatų. Geri tvirti pusbačiai kareiviams—800—900 lat. rub., mūsų pinigais mažiau 100 auks.; geri pusbačiai karininkams—1200 lat. rub., mūsų pinigais daugiau kaip 150 auks.; batai kareiviams — apie 2000 rub., mūsų pinigais daugiau kaip 400 auks.; batai karininkams apie 8000 lat. rub., mūsų pinigais daugiau kaip 600 auks.; sandalės (naginės)—300, 250, 160 lat. rub., mūsų pinigais daugiau kaip 60, 50, 30, auks.; odinė (kurtka) — 1400 lat. rub., mūsų pinigais arti 300 auks.; juktos futbolas—530 lat. rub., mūsų pinigais daugiau kaip 100 auks.

Čia matai ir gražių baldų, kaustymo įrankių, transporto įtaisų, visa kas reikalinga virtuveli, pakinktų, audėklų ir t.t. ir t.t.

Beto „Kara Mechaniska darbnica“ (Karo technikos dirbtuvė, parodoj turi pastačiusi: aeroplano K. M. D. tipo korpusą, du propelerius—K. M. D. 160 H. P. ir K. M. D. 120 H. P., daug elementų telefonams, tekinių ir gumų tekiniams. Propeleriai, specialistų nuomone, esą ne kiek neblogesni už užsienio propelerius.

Latviai, kaip matyti, karo gamybos srity yra padarę didelę pažangą.

J. Laurinaitis.

Graikų-turkų karas.

Antantos pergalė, turėjusi tikslo nustatyti teisingą taiką, kol kas taikos da neatnešė.

Laimiklo dalyba iššaukia nesusipratimų ir nepasitenkinimų nugalėtojų tarpe. Ginčai dėl patogumų įgijimo sudaro sąlygas iššaukiančias naujus karus, prie kurių galima priskaityti ir graikų-turkų karą, apie kurį pakalbėsime.

Turkai iš karo stovio su Antanta išėjo Sevres taikos sutartimi, kuria Konstantinopolės perėjo tarptautinės komisijos rankosna, dalis Tesalijos ir pietų vakarų Anatolija atiduota Graikijai, pietų Anatolija—Italijai, Sirija—Prancūzijai, Mesopotamija ir Arabija—Anglijai.

Klausimas, kas lieka Turkijai ir kur jos tikros sienos ir net teisės sutartyse liko neaiškiam stovy.

Graikija, naudodamos turkų bejėgiškumu, siekia užimti didesnių plotų Anatolijoje (Mažojoje Azijoje), remdamos istorinėmis teisėmis.

Tokios rūšies veiksmai Turkijoje iššaukė tautinę judėjimą, kurio centras susidarė mažosios azijos gry-

nei osmanų provincijose. Judėjimui vadovauja Mustafa Kemal Paša.

Tuo būdu kemalistai, tai gryniausieji nacionalistai, nors pažįstantieji demokratijos principus. Jie kovoja dėl tautos nepriklausomybės. Skęstantis griebiasi kiekvieno rankos, kuris tiesia fikslu padėti.

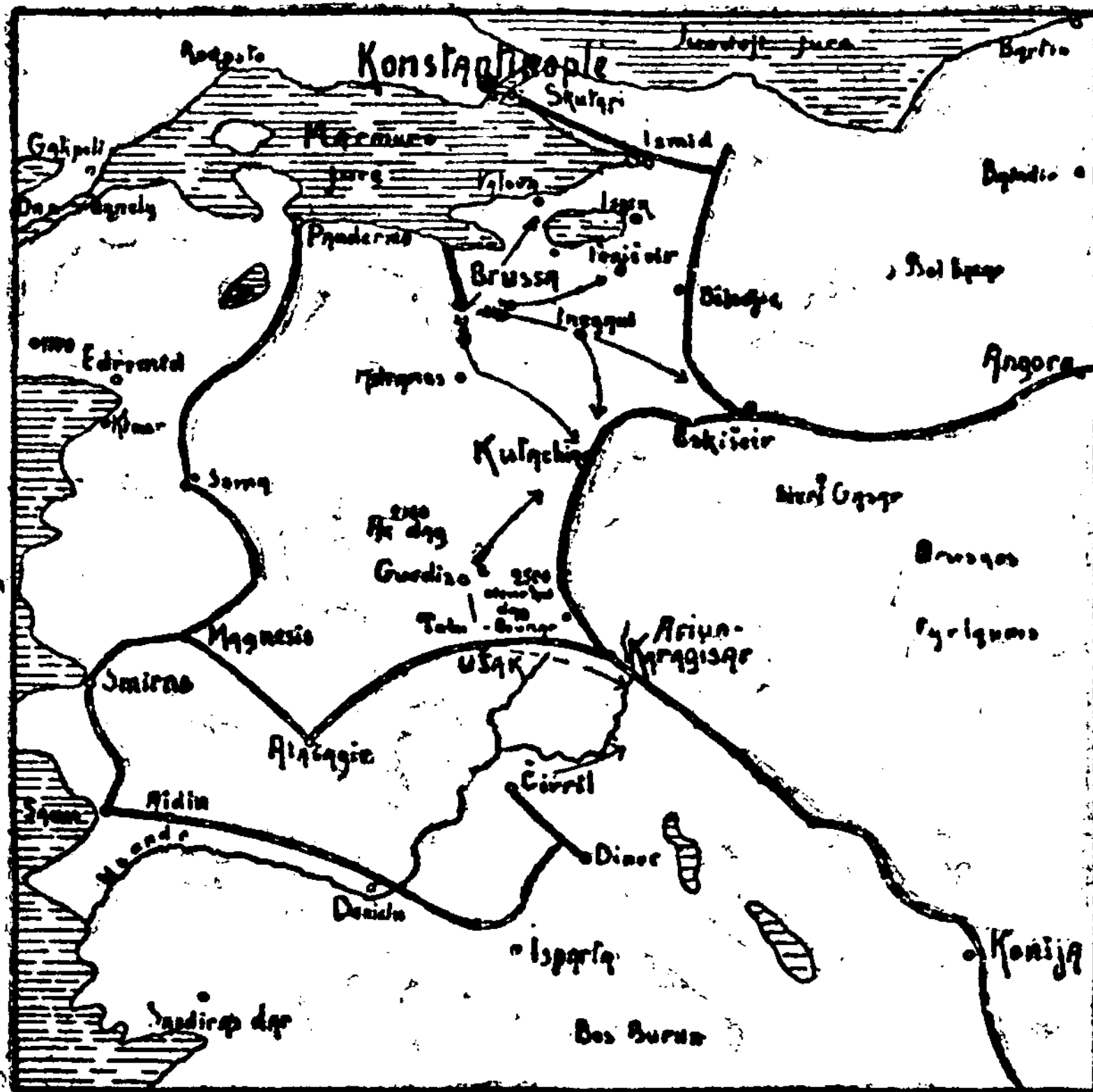
Todel ir kemalistai priima Sovietų Rusijos pagalbą. Turkų plačiosios minios galvoja kad „bolševikas, tai žmogus, nekenčiantis Prancūzijos, Anglijos“, dėl to draugas turkams.

Graikų-turkų karo veiksmų vieta šiaurės ir vidurio Anatolija, t. y. šiaurės vak. Mažosios Azijos kraštas.

Tai kalnuota apylinkė, turinti aprėžtą skaičių kelių, ir vietos, nepatogios karo veiksmams.

Svarbesniais daviniais čia laikoma negausūs geležinkeliai, ypatingai svarbūs graikų armijai, kadangi tik jie gali duoti tinkamą susisiekimą su baze, t. y. pačia Graikija. Tie keliai šie:

- 1) Sklypelis Bagdado geležink. Skutari - Ismid - Biledik - Eski Šeir - Afium Karagisar - Konia.
- 2) Eski Šeir - Angora.
- 3) Smirna - Išak - Afium Karagisar.
- 4) Aidin - Čivril.

Rodyklėmis parodyta graikų puolimo kryptis.

Svarbesnieji šitų geležinkelių mazgai Eski Šeir ir Afium Karagisar.

Graikų-turkų karas Anatolijoje prasidėjo tuojau po didžiojo karo.

Nežiūrint nevalsingų mėginimų ginčią išrišti taikiu būdu, karo veiksmai plėtėsi ir plėtėsi, kol įgijo tikro karo pobūdžio.

Graikų tikslas, matyti, buvo paimti minėtąjį geležinkelių tinklo kraštą.

Graikų atsparos bazėmis yra jų užimti Brusos, Smirnos, o taip pat Ismido rajonai, iš kurių jau ne kartą plėtė karo veiksmus, ilg šiol nedavusius geidžiamų rezultatų.

Pastarieji graikų puolimai prieš dabarties didžiąsias operacijas prasidėjo kovo mėnesį š. m.

Tuomet puolimai organizuoti dviem kryptim: 1) Brusos - Ismid frontu į Eski Šeirą ėjo graikų 4 divizijos; 2) Nuo Išak Afium Karagisaro — dvi divizijos.

Graikų kairysis sparnas apsisaugo tuo, kad Ismid Konstanfinopolio rajonas buvo užimtas Antantės kariuomenės ir paskelbtas neutraliu.

Dešiniojo sparno apsaugai, ties Meandro slėniu, nepavirkto karo veiksmams, buvo sudaryta ypatinga priedanga. R. Z. (Bus daugiau).

Italijos būsimos ginkluotos pajėgos.

Italija stovi prie naujo karo įstatymo įvedimo slenksčio, kuris iš vienos pusės turės atvažduoti didžiojo karo patyrimus, iš antrosios pusės skaitysis su demokratijos reikalavimais.

Dėl to italų spaudoje pasirodė eilė straipsnių, atvaizduojančių specialiųjų ratelių pažiūras, kurios ir mums įdomios.

Pirmiausia tvirtai nusistato principas, kad Italija prie milicinės kariuomenės sistemos priėmti negali, o liksis prie kariuomenės nuolatinio charakterio.

Be to Italijos karo ministeris pareiškė, kad būtinąjį karo tarnystę bus praplėsta ir kad joje bus kiek galima pašalinti visoki palengvinimai.

Karo prievolės priklausys visiems vyriškiams ligi 50 m. amžiaus, tiksliai fiziniai netinkami bus paleidžiami, nuo tarnystės arba skiriami į padedamąsias dalis.

Ekonominės ir socialės sąlygos reikalauja karavivimą ramiu laiku trumpinti ligi minimum, bet neseka užmiršti, kad tikras kariuomenės išlaikymas sudaro vien karo biudžeto dalį, ir net mažą. Didžioji dalis karo išlaidų dabar eina įgyti technikos medžiagai, labai brangiai, bet kaip karas parodė — svarbiausiam faktoriui dabartiniame kare.

Pasaulinio karo patyrimas rodo, kad tik ta kariuomenė gali laukti nugalėjimo, kuri ne vien išta-

vinta ir aprūpinta, bet svarbiausia išauklėta tautos dvasioje.

Tiktai tokia armija gali būti laikoma „tautine“ ar „nacionale“, „ginkluotos tautos“ principui atitinkanti. Visos kitos armijos, kad ir kažin kaip aukšto priruošimo jos būtų, bus vien samdinių armijos ir nelaimė tai tautai, kuri tokiai paveda savo nepriklausomybės gynimą.

Trumpa tarnyba po šautuvu, visiškai atima galimybę atlikti svarbų uždavinį — išauklėti kariuomenę aktyvės tarnystės metu. Be abejo, kareivio karinis auklėjimas privalo eiti šeimynoje, mokykloje ir visuomenėje. Pulke jis gali būti papildytas; naivu manyti, kad jei jis buvo klaidingas, tai aktyvioje tarnystėje jį galima pataisyti.

Kad priėmti klausimo apie kariuomenės gausumą taikos metu, o sąryšy su šiuo ir apie laikymą po šautuvu laiką, Italijos ministerija nurodo į būtinumą skaitytis su trimis daviniais: 1) laiku reikalingu profesiniam priruošimui, 2) kiekybe pajėgų reikalingu vidujinei tvarkai palaikyti, 3) kiekybe pajėgų reikalingu sienoms saugoti.

Dėl pirmo punkto italai mano, kad pestininko priruošimui reikalinga nemažiau kaip 9 mėnesių, artileristo — 12 mėn., kavaleristo 2-jų metų. Laikantis nurodyto laiko imama dėmesin ne vien būtinasis individualis apmokymas, bet ir išlyginimas būriuose, kuopose, batalionuose ir pulkuose. Tai garantuoja

galimybę ištiesius metus turėti žinomą paruoštos kariuomenės skaičių.

Vidaus tvarkai palaikyti Italai skiria po šautuvu 90,000 žm., sienų apsaugai 60,000. Jei pridėti 20,000 asmenų, dirbančių štabuose ir įstalgose, tai kiekybė Italų kariuomenės talkos metu sieksianti 212,000 žm.

Kadangi šaukiamųjų kontingentas Italijoje (40 mln. gyventojų) siekia 300,000 žmonių, kurių 50,000 dėl nesveikatos gali būti laisvi nuo rikluotės, tai anksčiau parodytas tarnystės laikas (pėst. 9 mėn., artil. 12 mėn., kaval. 2 metu) pilnai patikrina galimybę per nuolatinę kariuomenę perleisti visą kontingentą. Tačiau Italijos karo ministerija čia iškiša du nukrypimus.

P i r m a s: 9-nių mėnesių pėstininkų tarnystė šalyje remiasi tvirta sistema karinės ruošos lig pašaukimo aktingon. tarnystėn. Kadangi Italijoje tokios sistemos dar nėra, tad ir priėmimas 9 mėn. laiko atdedama keleriems metams, ligi įvesiant tinkamą reformą.

A n t r a s: Kadangi trumpalaikė pėstininkų tarnyba įžymią kariuomenės dalį laikytų nepriruoštą didesnę metų dalį, tai naujokų šaukimas bus reikalinga daryti ne kartą metuose, bet kelius.

Del to projektuojama pėstininkus kariuomenėn šaukti 4 kartus metuose, o kavaleristus 2 kartus, tinkamai išdalijant šaukiamųjų kontingentą.

Tokios sistemos rezultate, Italija karo metu išstatys tokias ginkluotas pajėgas:

16 jaunesnių šaukimo metų aktyvią armiją 3 mln. žmonių.

10 kitų šaukimo metų teritorijale armiją 1 mln. žmonių.

5 vyresnių šaukimo metų padedamųjų dalių — 1 mln. žmonių.

Laikinais, lig priimsiant naują karo įstatymą, talkos metu priimta laikyti 30,000 kar. išskirstytų į 10 arm. korpusų. R. Z.

„Nesveiki santykiai kariuomenėje“.

Tokiu angalviu apie lenkų kariuomenę „Gazeta Warszawska“ 20t N. rašo:

„Nuo kurio laiko rodosi žinių apie mūsų kariuomenę grasantį pavojų, pareinantį dėl masinio oficerių pasitraukimo. Iš armijos bėga geriausi oficeriai, kuriuos, armijos labui, vertėtų sulaukyti.“

Sitoms abejonėms išraišką davė kaip ir oficialiai karo ministerijos asmenys konferencijoje su laikraštinkais, patiekdami kai kuriuos skaitmenis, žadėdami duoti išsemiančios šį klausimą medžiagos, prašydami kreipti visuomenės dėmesį į grasantį pavojų.

Kokios oficerių bėgimo priežastys? Oficialės instancijos randa dvi problematines priežastis: materialę ir morale. Oficerių materialis aprūpinimas blogas: vidurinio laipsnio oficerių mėnesio alga 15 tūkstančių markių vietoje, brangenybės žvilgsniu priklausančiose į pirmą kategoriją. Dalykas aiškus, kad nūdienėse sąlygose tokia alga per maža, tuo labiau, kad lenkų armijoje vidurinio ir jauniausiojo laipsnio oficeriai dažniausiai yra vedė ir turi vaikų.

Nemanome, kad algų pakėlimas būtų sunkus įvykdyti: juk algos apskritai sudaro devintą dalį karo ministerijos išlaidų; net tinkamas jų padidinimas sudarytų 5—6 nuoš. apskrito biudžeto, kas lengva išlyginti laikantis taupumo kitose karo ūkio srityse, apie ką visi žino, kad ten daug kas taisytina.

Ministerijos darbuotojai dirva plati, taip gi yra fataliga kur šis dalykas privalo būti iškeliamas — tai Sei-

mas ir jo karo komisija. Nelaimel, Seimas apie kariuomenės reikalus nieko nežino, nežino net, kiek turime kariuomenės ir kas daroma su pinigais, jei asiguojamais. (Žiūrėk atstovo Zamorskio sistematinę interpellaciją Seimo komisijai dėl šmokėtų sumų ir jų negavimo fronto dalyse. Visos tos pastangos nuėjo be vaisių).

Jei oficerių aprūpinime yra trūkumų, tai ne visuomenė ir Seimas kalti, yra tai nepaisymas karo reikalus vedančių asmenų, kurie kariuomenę atitverė nuo Seimo kokla tai siena, kad ji, gink Dieve, nieku nepriklausytų Seimui.

Kai dėl moralių sąlygų, kurios veikia į oficerių bėgimą, tai oficialiuose ir pusiau oficialiuose slouksniuose yra vienas nusistatymas, būtent: „nedraugingi visuomenės santykiai su kariuomene“. Nemanome, kad šis pareiškimas ataitiktų teisybę. Nedraugingi santykiai su savo kariuomene, kurios su tokiu atidėjimu laukėme, kurią laikome mūsų gyvenimo laime, ir kurią dabar turime, negalima apie tai visiškai manyti. Negalima tačiau ginčyti, kad visuomenėje yra pasigallėjimo jausmo dėl to, kad ta kariuomenė kai kuriais žvilgiais atnešė visuomenei rūpesčio, neatatiko tai aukštumai, kurioje karelyj ir oficerių troškome matyti.

Sąlygų tų nesudaro vien civilės visuomenės santykiai su oficeriais; natūralu, kad karys geriau ir smagiau jaučiasi supamas pagarbos atmosfera, kurioje jį matyti visi trokštame. Tačiau būtinas yra sveikas moralis santykis oficerių korpuso viduje. Oficerius patenkintas savo užsiėmimu, savo pareigas noringai eis net sunkesnėse medžiaginėse apytovose; jis turi įgyti patikrinimo savo moralės nepriklausomybės; turi matyti, kad darbas tinkamai įkalnojamam nežiūriant protekcijos, arba kas da aršiau, už taip vadinamą „politiką“. Konspiracijos kariuomenėje, visur išstūmiančios „savo žmones“, neigiančios disciplinos ir paklusnumo papėdę, tikrinančios vienai vienetų kategorijai nebausmę — tai vėžys, kuris gali privesti prie suirutės visų pirma dėl to, kad išstumia lauk vertingos doros, nepriklausomus vienetus.

Ar mūsų armija laisva nuo tos ligos? Kiekvienas žino, kad ne. Žinome tai, kad generalių apskričių vadai, generolai, nedrįsta duoti tarnystės 19 metų štikimiams karininkams; matėme, kaip aukštos kontrolės nariai išėkdavo laukan už tai, kad drįsdavo pažiūrėti bent kurios propagandos izdo knygon. Ar galima visuomenę laikyti akla ir kurčia ir be pėdsako praleidžiančia tokius dalykus prieš savo akis.

Konspiracijos yra didžiausias mūsų kariuomenės blogumas, padidintas tuo, kad jų tendencija ir tikslai nieko bendra neturi su visuomenės didžiuma. Kas žino, ar ta padėtis neįves į fatalų konfliktą, nes byla turi išspręsti, ar visuomenė nusilenks konspiracijoms, ar konspiracijos prieš visuomenę.

Kariai ir Vyties Kryžius.

Pradedant atgyti Lietuvos kariuomenei ir pradant tai kariuomenei semti laimėjimus iškiho ir klausimas apie kokto nors ordeno įsteigimą, kaip pavyzdžiui rusuos buvo Jurgio Kryžius, kad galima būtų paraginti karius prie narsumo ir pasižymėjime kautynėse.

Rusu Jurgio Kryžius buvo 4 laipsnių skaitant pirmą aukščiausiu ir ketvirtą žemiausiu. 3 ir 4 laipsnių kryžiai buvo padirbti iš sidabro, o 1 ir 2 iš aukso ir labai dailiai atrodydavo. Karys gaves Jurgio Kryžių, turėjo gan žymių teisių ir naudos, kaip pavyzdžiui: buvo visur gerbiamas, visur gaudav-

pirmenybę, be to kas kart gaudavo pensiją ir laipsnį. Teisės gi: negalima buvo jo statyti po šautuvu, todėl kalėjimui ne nuėmus kryžiaus, o nuimti kryžių reikėdavo prie vėliavos ir orkestro su tam tikromis ceremonijomis.

Kadangi buvo didelės privilegijos tai ir gauti kryžiu buvo reikalaujama nepaprasto pasižymėjimo, tam tikroji knygelė — statute išdėstyta, kur, be abejo, buvo nurodoma tik bendrieji įstatymai.

Sąlygos, kuriomis galima gauti Jurgio Kryžius, buvo nepaprastai sunkios, kaip pavyzdžiui: — po perišimo kareivis, kuris atvykęs dar kovon kausis ligi apalpimo, apdovanojamas yra Jurgio Kryžium. Kiekvieno kario tik ir buvo svajonė, kad pasižymėjęs gauti Kryžių. Ir net vieną kartą metuose buvo tam tikra Jurgio Kryžių šventė. Karininkams gi buvo šis vis kitoks to pat vardo kryžius, bet jis dar didesniu sunkumu buvo įgyjamas.

Be Jurgio Kryžiaus buvo dar visa eilė kitų kaip tai: už gerą šaudymą, už sąžiningą tarnybą, po to Vladimiro, Onos ir kiti.

Mums, be abejo, tiek daug, kiek buvo pas rusus nereikia, nes ką tik pradėdam gyventi, bet kaip šaudymo gabumui pažymėti, ar kokie nors ženklai, būvusiems fronte tam tikrą laiką, bei pasižymėjusiems pulkam kokioje kovoje yra būtinai reikalingi.

Jau laikas būtų užmiršti, kad fronte yra tik tie, kurie užpakalyje kuo nors nusikalto.

Labai malonu, kad demokratiškoji šaly atskyrimas nuo vienas kito nereikalingas, bet mums yra be galo skaudu, kad mes čia nugarūsti į užkampius aukojam save be jokios šviesos, nemurmėdami ir lygų turim su jumis išstarnavimą.

Mes dešimtis kartų pasižymim kautynėse ir vieną kartą esam pristatomi, užtai kad visi gerai žino jog Kryžius nenustato nei ribų, nei didumo narsumo pasižymėjimui. O kiti gauna ne tik už narsumą ženklą.

Mūsų Vyties Kryžius yra tas pats, ką ir rusų Jurgio Kryžius, kuris ir vartojamas pasirodžius reikalui, kaip nors atidėkoti ar tai apdovanoti karį už jo narsumą bei sumanumą ir pasišventimą.

Ar gali Vyties Kryžius patenkinti karį tuo, kad turi teisės jį ar jo juostelę dėvėti?

Anaiptol ne: iš karto dar kiek ir buvo noro įgyti Kryžių, bet kovose pastebėta, kad priminimas apie kryžių visiškai nieko nebeveikia į kareivį ir veikti negali.

Ką gi kareivis darys su juo, kuomet tas ir be jo ką nors blizgučio pavydale. Kuris gal dar ir už patį V. Kr. bus dallesnis. Jeigu gi kartai nerodo noro jo gauti ir dar gavę nešioti, tai reiškia yra kas nors ne tas, kas turėtų būti. Reikia pagalvoti ir gerai pagalvoti, kad sužadinus karius pasiryžimui sau nusipelnyti tą ženklą, su kuriuo mes ateinančiose kovose, kurios gal ne už kalno, pamatytume tokius pasiryžimus bei pasišventimus, kokių gal nesam matę.

Kad tai viską pašalinus ir įvykdžius gyvenimui, reikalinga tuojau neatidėliojant išleisti statutes apie Vyties Kryžių ir žiūrėti jo taiklykly.

Laukiame to visa jau senai, bet negalime suskinti nei kryžių, nei aprašymų nei nieko, nors jau būtų laikas.

V. M. R.

Krašto Apsaugos Ministerijos etatai.

Steigtamasis Seimas, išsiskirstydama atostogoms, svarstyti Krašto Apsaugos Ministerijos etatam išrinko įtakingą komisiją iš septynių St. Seimo narių, būtent, atstovų: Vailokaičio Jono, Starkaus, Generolo Galvydžio-Bikausko, Račkausko, Bielnio, Majoro Škirpos ir Soloveičiko.

Ši komisija darbuojasi per St. Seimo atostogų ir jau dviems skaitymais priėmė daugiau kaip pusę Kr. Ap. Mi-jos etatų. Tikimasi, kad ligi šio mėnesio pabaigos, kuomet turi susirinkti St. Seimo plenumas, — komisija juos priims visais trimis skaitymais ir tinkamai paruošusi, gražins St. Seimo plenumui gabutinai patvirtinti.

Kadangi Kr. Ap. Ministerijos etatai karo metu yra visai slaptas dalykas, tai kad paslaptys neišeitų viešumon, — kuo, be abejo, pasinaudotą mūsų priešininkai — jie bus St. Seimo plenumo svarstomi kitokia tvarka, negu paprasti įstatymai. Posėdžiai veikiausiai bus uždaromis durimis. Komisija praneš St. Seimui savo nuomonę ir pataisas, kurias siūlys įnešti į Kr. Ap. Min-jos etatus. St. Seimas, taip sakant, tik patvirtins komisijos nusistatymą; tuo būdu etatai skaitysis St. Seimo priimtais, ir įgys įstatymo galios. Atskiros Kr. Ap. Ministerijos etatų dalys, kurias komisija ras galima, kaip ne slaptas, patiekti Seimui plačiau ir viešai svarstyti — bus svarstomos paprasta tvarka.

Todel manoma, kad ir St. Seimo plenumo Kr. Ap. Mi-jos etatai ilgai neužtruks.

Aviacijos pažanga ir ateities karas.

Orlaivių dirbimo ir jais lakiojimo mokslas eina greitai pirmyn. Ligi šio laiko didžiosios orlaivių dalys buvo dirbamos iš lengvos medžiagos — medžio arba lengvo metalo.

Kaip praneša prancūzų laikraštis „L'echo de Paris“, Vokietijos aparatai sistemos Dornier, pakeičiantieji 5—6 keliauninkus ir turintieji 185 jėgos, daromi jau tik iš vieno plieno.

Ilgalaikis orlaivių dirbimo būdai eis kas kart geryn.

Praejusiam didžiame kare orlaiviai jau buvo svarbūs kovos įrankiai, darydami gilia užpakalinę žvalgybą, ardydami metomomis bombomis užpakalio geležinkelius, sandėlius ir t. t.

Spėjama, kad ateities kare kautynės nušems orlaiviai. Ateities karas, galima manyti, bus jau nebe ant žemės, bet ore.

Galima manyti, kad ateityje prieš galingą orlaivių jėgą negalima bus atsispirti su visais mūsų dabartiniais šautuvais, patrankomis, apkasais, blindais ir t. t.

Tačiau aviacijos tarnyba reikalauja ne bet kokių žmonių. Jei pėsčininkuose, artilerijoje, raišioje ne visi tinka tarnauti, tai nuo aviatoriaus be jo akty, ausų, raumenų bei plaučių gerumo, dar reikalaujama nepaprasto vyriškumo, mokslu ir išsilavinimo.

Prancūzai suprato aviacijos reikšmę ir suskato steigti galingą aviacijos kariuomenę. Naujas prancūzų kariuomenės įstatymų projektas, kuris bus greitai svarstomas parlamente, kreipia į aviaciją ypatingą dėmesį. Kai kurie net siūlo steigti atskirą aviacijos ministeriją su lygiu teikiama ministerijai priešakyje.

Ne vien tik karo lauke, bet ir kasdieniniame gyvenime ateities aviacija turės giles atnašas.

Jau ir dabar orlaiviai plačiai vartojami prekyboje, pašto susisiekimams.

Štai ir pas mus Lietuvoje šiomis dienomis prasidėjo orlaivių pašto susisiekimas su užsieniu.

Galima manyti, kad išradimai aviacijos srityje ateityje gyvenimui padarys ne mažesnes atmainas, kaip kitados padarė vandens garo ir elektros srityse išradimai.

Vyr. ltn. Z.

KARIUOMENĖS KRONIKA

7 baterija. Liepos m. 10 d. 3/m. buvo švenčiama baterijos šventė, perkelta iš 1920 m. lapkr. m. 8 dienos. Tuo laiku baterija fronte stovėdama neturėjo galimybės švesti, tik vakare susirinkę visi kariai padainavo apie „tris berželius svyrūnėlius“, „Čiubute lakštute“, „močiute“ ir kitas daineles. Vakaro tylumoje toli skambėjo dainos aidas mišku apaugusiais Dzukijos kalneliais. Jaunųjų Tėvynės gynėjų mintys drąge su dainomis bėgo dar toliau. Vieni mintimis pasiekė savo samanotas bakužes, kuriose paliko, pašauktas Tėvyne ginti, taip brangius širdžiai asmenis; kiti mintimis siekė pavergtą kraštą drąge su sostine Vilniumi, dėl kurio tiek išvargta, dar kiti statė prieš akis šviesesnę savo gimtinę ateitį. Ir kažin kur būtų nubėgę mintimis jauni didvyrių žemės kariai ir kažin apie ką būtų pradėję svajoti jaunos sielos, jei toliumoje nebūtų sutarškėjęs kulkosvaldis ir keli patrankos šūviai privertę mintis grįžti prie dabarties. Nors švenčiant šventę liepos m. 10 d. 3/m. vietoj kulkosvaldžių ir patrankų muzikos puikiai grojo Art. Brlg. orkestras, bet nevisiškai ramu buvo širdyje atsiminus, kad mes sustojome darbą nebaigę: dalis Tėvynės po svetimu jungu. Taip šventė praėjo smagiai. Diena pasitaikė graži nors iš ryto buvo apsiniaukę. Išklausus pamaldų artimiausiame miestely buvo paroda, kurią priiminėjo Generolas Nastopka. Pasveikinęs bateriją prakalboje savo aurodė j tai, kad nors baterija ne kaip senai susidarius, gan jauna, bet Tėvynės gynimo darbe ne iš paskutinųjų. Apie 6 val. vak. buvo suvaldinta „Knarkia paliepus“ ir „Kurčias zentas“. Vaidino baterijos vyr-puskarininkiai Aišparas ir Kundrotas, vyr. rašt. Tvysas, raštin. Dailidė ir Martišius, eiliniai Valaitis ir Giedraitis. Suvaidino vidutiniškai. Po vaidinimo šokiai. Svečių buvo gan daug. K. A.

Futbolo rungtynės.

2 p. pulko futbolininkų komanda išaukė 5 p. pulką rungtynes. Kadangi 5 p. pulkas nieko j tai neatsakė, tai reikta jį laikyti rungtynes pralaimėjusiu

Šokiai „be galo“.

Didysis pasaulio karas be medžiaginių taip sunkiai žmonijos pagamintų gerybių sunaikinimo, daug blogo padarė ir žmonijos dvasios kultūros srityje. Ji-šai iškreipė beveik kiekvieno mūsų gyvenimą iš įsistovėjusių vėžių, privertė daugiausia rūpintis vien savosios gyvybės palaikymo bei apsaugojimo klausimais. Privertė pamiršti ar užmesti dvasios kultūros reikalais rūpinimąsi, įnešė mūsų gyvenimui nerūgumo, išbadėjimo sielos bei proto atbukimo pagamintų blogų įpročių, nenormalumų, iškrypimų iš tikrojo gyvenimo.

Vieną tokių nenormalumų, iškrypimų iš tikrosios gyvenimo vagos galima paskatinti didžiausią mūsų jaunųjų vaikų ir merginų palūkinimą bei pamėginimą šokti, šokti ir šokti be galo. Nėra nei vieno beveik šventadienio, sekmadienio ar šiaip šventadienio. nėra

beveik nei vieno vakaro, kuris būtų be šokių. O tu vakarų šokiai vis „be galo“, nuo sutemos lig auštanti-kiurą naktelę. Nė vienas vakarų rengėjų, nežiūrint kuriems tikslams yra ruošiamas vakaras ir skiriamas vakaro pelnas, nė vienas jų nedrįsta išbraukti iš jo programos šokių. Priešingu atsitikimu galima būtų tikram, kad vakaras nepasiseks, t. y. dargi vakaro iš-šaldos nebus padengtos.

Užteikime kurį nors šventadienį kad ir j Kauno Karių Klubą. Mieste išanksto jau skelbtasi, kad Karių Klubo Mėgėjų vaidintojų kuopelė vaidins tokį ir tokių veikala. Vaidinimui pasibaigus, žinoma, šokiai ir dažniausiai dūdų orkestrui griežiant. Užteikime tai j Karių Klubą, ką mes ten rasime. Prasidėjus vaidinimui salėje sėdi koks penketas žmonių. Pats nežina nė ką manyti!

Prie progos reikia pastebėti vieną pagirtiną Kauno Karių Klubo pavyzdį, būtent, vaidintojų kuopelė veik visumet pradeda vakarus punktualiai, nežiūrėdama publikos klekybės. Bet kur čia taul Veikalas Karne pirmu ar antru kartu statomas. Kaip vaidinti pradėjus, taip ir baigiant publikos retai kada padidėja salė visumet apytuštė. Vaidinimui pasibaigus eini iš salės. Jau iš antro aukšto girdėtis prieangyje prie kasos didelis užesys. Tai šokėjų gaujos bilietus šokiams perka ir skuba j viršų.

— „Ar jau pasibaigė vaidinimas, ar dar šokiai neprasidėjo?“ — tik ir girdėti visuose kampuose. O orkestras jau laukia. Salę sausakimšai pripildo šokėjai. Prasideda šokiai. Ir kas gyvas pradeda šokti. Valsai, žirafai, polkos, tustepai... ir vėl valsai, žirafai, polkos, tustepai...

Salės nebepažinsi, viskas pasikeitė: ir grindys, ir oras, ir patys šokėjai. Pasidaro koks tai prakaituojančių kūnų bei jų dalių mišinys: akys žiba, lūpos šypsos, veidai tarsi pirtyje gausiai prakaituoja, kojos trypia... Kitas sušilęs, it pelė iš vandens ištraukta, jūžes, užsispyręs nepraleidžia nė vieno šokio — naudojami proga. Tikrai „lietuviškas“ užsispyrimas! O kad drąsiau bei linksmiau kiek būtų pakviesti Laisvės Alėjos „mūza“ pašokti, reikia pasistiprinti čia pat esančiame bufete. Bufetas „koniakų, likerų, kimečių ir paprastųjų“ (?) pilnas. Ir stiprinasi, ir šoka. Šoka po 6 valandas ir daugiau. „Panelės“ neatlieka nuo vyrų. Žmonės kalba, kad jos ar tik nedidesniame skalčiuje lanko šokių vakarus ir dar atkakliau šoka!

Yra išsidirbęs tam tikras šokių „profesionalo“ tipas. Jų yra daug. Jie nepraleidžia nė vieno ruošiamo šokių vakaro ir visumet sausakimšai pripildo didžiausias sales. Šoka nuo vakaro pradžios ligi pabaigos t. y. „be galo“.

„Kas gi jų laukia?“

Nuolatots šokti tvankiose, blogai vėdinamose, dulkių, prakaito pripildytose salėse po 6 valandas, be taip reikalingo jaunam organizmui nakties miego, šokti jūžes, užsispyrus, ryto metą kojų nepavilkkti darbo reikiamai neatlikti, kankintis be miego ir laukti ateisiant 3 valandos (jei tai vaidininkas), dažnai išsigerti — visa tai, matyti, neatneša jokios naudos nei pačiam šokėjui, nei valstybei, nei visuomenei. Pats šokėjas, panašiai elgdamasis, už metų kitų visuomet gali susilaukti džiūvos ar šiaip įgyti nesveikatos, virsti niekam netikusiu asmeniu.

Praleistos be miego naktys silpnina sveikatą ir mažina darbo produktyvumą. Visuomenės gi kokybė priklauso nuo atskirų jų sudarančių piliečių kokybės. Todėl toji visuomenė kaip tik privalėtų rūpintis, prižiūrėti atskirus savo narius, neduoti jiems krypti iš tikrosios gyvenimo vagos, virsti išsigimėliais, tai visuomenei neaudingais nariais, kuriuo vėliau ji privalės savomis lėšomis nesveikus laikyti. Reikalinga būtų vakarų rengėjams bent trumpinti šokių valandas. Reikė-

tu nustatyti jiems laiką, neduoti sunaudoti šokiams nakties miego valandų, aprėžti alkoholio šokių vakaruose vartojimą.

Ir patis piliečiai privalėtų susiprast. Daugumoje tam tikru laiku šokiai patys jų savaime nėra blogas dalykas. Bet blogas yra perdidelis jiems atsidavimas. Pamištama naudingi, nemažiau smagumo teikianti vaidinimai, koncertai, operos. Kiekvienas privalėtų branginti savo jaunatvės laiką, savo sveikatą: prabėgęs laikas ir nustota sveikata nebeatneš. Į šokių vietą reiktų platinti sportą muziką, vaidinimus, operą. Galima norint pažaisiti dalyvauti ruošiamose gryname ore gegužynėse, pasivaikščiavimoose. Galima dalyvauti choruose. Tautos dvasią bei ūpą reiškiančios mūsų lietuviškos dainos, mūsų tautos pažybos jaunimo visai yra pamiršta ir neigiama. Kas kita šokiai. Daugelis tvirtina, kad šokiai yra dailė. Bet mūsų šokiuose tos dalės visai nematyti. Man rodos, kad šokama ne dėl jų dailės, bet lytinio patraukimo dėliai. Gal būt tai ir bus stipriausias šokių vakarų lankymo akstinas.

Daugiau tat protokol.

J. Š.

ŽINIOS

Lietuvoje.

Palanga. Į Palangą atvyko Baltijos jūros pakraščio ir Sventosios upės žiočių tyrinėjimo partijos viršininkas Piščikas su savo bendradarbiais: mat. Jakobsonu ir Sayickiu ir keliais darbininkais ir pradėjo darbus uosto statymo tikslu.

Šiauliai. Kiaušinių prekyba su Londonu. Per savaitę iš Šiaulių jau nebe trys vagonai kiaušinių išgabenama, bet 15. Iš Šiaulių kiaušiniai Londoną pasiekia per 4—5 dienas. Viso Lietuvoj kiaušinių prekyba verčiasi apie 16 akcinių bendrovių, kurios turi artimų santykių, su Ūkio banku.

Šių bendrovių dalyvių Kaune VIII—12 d. įvyko pasitarimas, kuriame dalyvavo apie 90 pirklių. Pasitarime norėta ši prekyba geriau sutvarkyti, bet prie galutinio susitarimo neprieita. Visų pirklių pastebėta, kad Lietuvoj kiaušinių dabar dag daugiau, negu prieš karą buvo. Taip pat vyksta derybos su Londono firmomis ir dėl gyvulių gabenimo į Londoną. Tikimasi, jog rudenį jau bus galima ir gyvulius į Londoną gabenti ir busias geras pasisekimas. Žymėtina, kad kiaušiniai Nemunu per Klaipėdos uostą nei vieno pirklio negabenami, o vežami pro Liepoją.

Laukiama, kad rudenį atgysianti prekyba ir sėmėmis. („Lietuva“).

Amerikos konsulas Lietuvoj. Atvykęs į Kauną ir apsistojęs Metropolijoje Amerikos konsulis gerb. K. S. Edvardas pasikalbėjime su Lietuvos Emigracijos Biūro direktorium K. Norkum vakar pareiškė, kad kol Konsulatas nebus formingai suruoštas, aplikantai nebus priimami. Buto suradimui, apstatymui išeis arti mėnesio laiko. Tuo tarpu Amerikos vizų reikalais ponas konsulis siūncia prie Amerikos konsulio Rygoj, kaip ligi šiol buvo.

Savo šešėlio bijo. Neitralėje zonoje susispletusi plešikų ginkluota gauja, kur buvo daug persirengusių lenkų Želigovskiniukų kareivių ir šlapi civilių žmonių. Maštinogalos kryptimi pradėjo šaudyti. Lenkai nepaprastai išsigando. Jie manė, kad tai lietuviai pulti jų eina. Ir visą naktį pafrontė dideliausias surimimas. Kuopos palikę savo gurgolę, vėrtuves, leidosi

į Vilnių, ralteliai pradėjo lakstyti iš vietos kiton be žinios ir tikslo. Tik vėliau pamatė, jog tai tebuvus jų šmėkla, kiek nurimo.

Prekybos kėlimas. Telšių miesto valdybos rūpesniu įvedami Telšių mieste kiekvieno mėnesio pirmą antradienį prekymečiai. Lig šiol Telšiuose prekymečiai buvo visai pamiršti. Prekimečiai manoma pakelti bent kiek prekybą („Lietuva“).

Verčiami išnaudoti žemę. Vilkaviškio apskrities taryba, posėdy, išklausius pranešimų iš vietų, dauguma balsų nutarė, kad vietos valsčių savivaldybės stropiai dabotų, kad visi įstatymai, privalomieji įsakymai apie dirvonuojančias žemes būtų vykdomi, — kaltininkai už dirvonuojančias 1921 m. žemes būtų tinkamai nubausti; visos dirvonuojančios žemės būtų išnuomotos ne mažiau kaip 6 metams, ne vėliau kaip spalio 6 d. šių 1921 m. („Lietuva“).

Kova su epidemija. Vilkaviškio apylinkėje slaučiančioji dezinterijos epidemija nunešė į kapus keletą aukų. Apskrities Taryba asignavo kovai su epidemija 20,000 auks. Ir nutarė apgyvendinti Bartninkų k-ime ir Vištyčio m. po 1 gydytoją. („L.“)

Mokytojų bendrovė. Tauragės apskrities mokytojai įkūrė kooperatyvą bendrovę „Knyga“. Bendrovės tikslas aprūpinti visas mokyklas mokslo priemonėmis ir kitomis ūkio reikmenimis.

Seiniečių balsas. Seinų miesto gyv. liepos 18 d. „Sužinoję apie Tautų Sąjungos Tarybos rezoliuciją, iš kurios Lietuva turėtų iekti į Lenkijos sąstus... savo liūdnu likimu, Lenkijos valdžioj būdami, mes gerai pažinome lenkų junga, jų neteisingumą tautų mažumų atžvilgiu... Viso pasaulio akysa šaukiamės išvaduoti Seinus iš žiaurios okupacijos“...

Išėivių grįžimas. Rugpiūčio 16 d. iš Bosto no ir Worcesterio, Mass atvyko Kaunan 140 lietuvių šeimynų. Gi rugp. 28 d. iš ten pat atvyksta dar apie 100 šeimynų; dauguma likusių Amerikoje be darbo. Atvažiuosiujų dauguma žada imtis žemės ūkio; kai kurie ims žuvininkavimą, daržininkavimą ir namų statymo darbą.

Iš Tauragės padangės. Čia sukurta dailės draugija „Lyra“, kurios tikslas šviesti ir kelti iš miego vietinę jaunuomenę. Manoma įkurti savo knygynėlį, sporto įrankius ir t. t.

Karių Klubas Kaune. Sekmadienį, rugpiūčio 28 dieną Karių Klube statomas S. Čiurlionienės—Kymantaitės 1 veiksmo vaizdelis su liaudies dainomis. Pradžia lygiai 19 1/2 valandos vakarė, kainos paprastos. Režisuoja kap. Brazulevičius.

Iš Vilniečių gyvenimo.

Vietoj mokslo politika. Vilniaus universiteto jaunuomenė šių metų sezonu užsilma tik politikos klausimais, bet ne mokslu.

Aną kartą D. Pohulenkos gatvėj prie cerkvės kelių dešimtų žmonių minioj kalbėjo vietos universiteto klausytojas pil. Borauskis, buvęs karo cenzorius, kurio raudonas pašėlis braukdavo lietuvių laikraščių straipsnius. Dabar šis „prietelius“ pastrodo naujam vaidmeny be pašėlio. („Dz. L.“)

Oficierių dezertavimas. „Slowo Wilenskie“ patvirtina, kad „oficieriai bėga iš Vidurinės Lietuvos kariuomenės“. („Dz. L.“)

Priesaikos. Vilniuje valdininkai verčiami daryti „tarnybos priesaiką“ ir „tarnybos pasizadeimus“. („Dz. L.“)

— **Gudų darbuotė.** Uždarius vienintelį gudų kalbą laikraštį „Naša Dumka“, išskiriant gudų katalikų laikraštį „Krynica“ valdžia neduoda niekam leidimo leisti kitą laikraštį. Jau buvę paduota keletas prašymų — visiems atsakyta neigiamai. Dabar padavė dar prašymą įžymus gudų rašytojas Hareckis, leisti, jam redaguojant, laikraštį „Bielaruskija Viedamasci“. Visi gudai labai laukia rezultatų.

— **Vilniaus krašto Seimas.** Varšuvos radio pranešimu, Vilniaus krašto apskričių Seime atidarymo kalbą sakė gen. Želigovskis. Žydai pareiškė nedalyvausią dėl politinio suvažiavimo pobūdžio.

— **Suėmė lietuvius.** Liepos 31 d. Vilniaus žandarai suėmė visus lietuvius kursininkus, kurie čia buvo atvažiuavę pasimokyti per vasaros mokytojų kursus. („Viln. G.“).

— **Pagrobūsieji senų senovės lietuvių sostinę Vilnių, lenkai,** norėdami pateisinti tą savo blaivų žygių ir, norėdami gauti moralės teisės, pagrobtą dalyką sau ir pasilaikyti — daro visokius Vilniaus srityje suvažiavimus bei susirinkimus, kurie visados priima vienodo turinio rezoliucijas, skelbiančias žmonių norą Lenkams priklausyti. Per tą jų daromą trukšmą žmogus iš šalies gali ir nepastebėti tikros padėties, gali ir nepastebėti kokių materialių ir kas, svarbiau, moralių kančių tenka Vilniaus srities mūsų broliams lietuviams pakelti. Kaip skaitai kur laikraštį apie tas kančias, kartais su nepasitikėjimu pamanai: „kažin, ar taip jau bloga yra. Bene bus čia šiek tiek perdėta“.

Bet štai gyvo žmogaus gyvos rankos rašytas laiškas iš lenkų okupuotos vietos (Linknėnų valsčiaus). Pavardės to žmogaus čia neminėsiu, kad lenkai nesužinotų. Štai to laiško ištrauka:

„Siendien dar ačiu Dievui gyvenu namie, o ryt nežinau kaip gali būti, nes mes ne su savaitėmis ir dienomis skaitomės, bet tik su valandomis. Vilgotos (palingvinimo) Teklia ieško dėl manęs, bet ar gaus tai nežinau, jeigu negausim tai turbūt reikės eiti tarnauti priešams, nes kurie slapstos neina, tuos milicija licituoja, paima arklius, karves, drabužius ir taip viską. Todėl ir aš nežinau kas daryti, ar eiti, ar laukti, kada persimainys. Todėl prie visko esu pasirengęs, nes nežinau, kas bus rytoj. Už tat tau drauguži siunčiu savo fotografiją kaip atmintį, nes prie tokių aplinkybių galima ir nepasimatyti“.

Iš Klaipėdos krašto.

Pirmą kiek laiko Klaipėdos miesto Taryba buvo nutarusi įteikti Aukščiausiai Tarybai per Vyriausią komisarą Petisnę, Klaipėdos krašto nepriklausomybės memorialą. Viriausias komisaras delegacijos su memorialu nepriėmė.

Užsieny.

— **Nedisciplinuoto generolo atsakymas.** „Kurjer Polski“ įdėjo generolo Želigovskio atsakymą į lenkų užsienio reikalų ministerio raštą:

„Pone Ministeri! Į Tamstos š. m. liepos 28 d. raštą turiu garbės prašyti, kad atsižvelgiant į Tautų Sąjungos taip didelius reikalavimus, negaliu pats imtis atsakomybės taip svarbiu reikalu. Sušaukęs savivaldybes ir sužinojęs jų nuomonę, pasistengsiu Tamstą apie tai painformuoti“.

— **Žaibo kolera.** „Chicago Tribune“ specialinis korespondentas iš Rygos praneša: pabėgėliai iš Rusijos pasakoja baisių dalykų. Rusų kolera vadinama žaibo kolera, kadangi nuo jos miršta per 1—3 valandas. Ir ji neša mirtį masėms badaujančių žmonių. Vienas atskiras traukinys, turėjęs vežti mirštan-

čius vaikus, buvęs urmu paimtas senesnių žmonių ir paleistas eiti.

Rusų statistikų skyrius duoda šių žinių apie kolera susirgusius: nuo sausio 1 iki rugp. 2 d. įregistruota 81,874 asm.: sausis-kovas—569, balandis—649, gegužės—1638, birželis ligi liepos 2 d.—43,803, liepos (nepilnos žinios)—22,494. Kolera daugiausia siaučia bado rajonuose ir labiau plečiasi į šiaurės rytus ir pietų rytus — Vologda, Tiūmene, Omskas, Kirgizų respublika, Azerbeidžanas.

— **Lenkų atsakymas Hymans'ui.** Lenkų užsienio reikalų ministeris Skirmuntas atsiuntė Hymansui atsakymo notą, kurioje Kauno Vyriausybei, dėl Tautų Sąjungos nuosprendžio, pareiškia pažiūrą, kuri naikinti visus iš derybų gautus rezultatus. Tai yra, Kauno vyriausybė nenori reguliuoti Vilniaus derybų taikingu būdu, bet mano tęsti eksterminacinę politiką su lenkų gyventojais lietuvių užimtos teritorijos. Esant tikriems, kad konfliktas su Lenkija neatatinka tikriems lietuvių tautos norams, artimas lietuvių lenkų sandarbiavimas ataktiktų abiejų kraštų gyviems reikalams. Lenkų vyriausybė įsakė savo prie Tautų Sąjungos atstovui p. Aškenazy nuvykti į Ženevą rugp. 25 d.

— **Vokiečių ir lenkų kovos.** Ties Štarnalicy ir Kosterlicy kaimais (Aukštojoje Silezijoje) pasileny įvyko vokiečių kova su lenkų reguliare kariuomene, kuriai pavyko, šaudant iš šautuvų ir kulkosvaidžių, paimti abu minėtus kalmus. Skubotai atvykus daugiau vokiečių kariuomenės, po smarkios kovos, kurios metu kautasi ir rankinėm granatom, lenkai vėl buvo išvyti anapus sienos. Lenkų buvo 24 nukauti ir daug sužeistų.

— **Airiai ir anglai.** Bekalbėdamas Airių parlamente, De Valera pareiškė, kad britų reikalavimai esą neteisingi. Jis pakartojė Airių reikalavimą atskirti nuo britų ir pasakė, kad tik kai būsianti pripažinta jų respublika, jie galės tartis su kita valstybe. „Mes pasiliekam prie šio pamato ir mirsim dėl jo, jei reiks“, baigė De Valera.

Britų siūlymai bus svarstomi slaptam Airių parlamento posėdy. Ir kai bus paruoštas atsakymas, vėl įvyks viešas posėdis.

— **Airių entuziazmas.** Retai tenka Dubline matyti tokių nepaprastų scenų, kaip rugpiučio 16 d., kuomet susirinko Miesto rūmuose Airių parlamentas spręsti, ar priimti Anglų pasiūlymą Airiams vidaus autonomijos, ar tęsti mirtiną kovą su jos baisiais vaisiais dėl visos nepriklausomybės.

Airių parlamentas susirinko istorinėje Miesto rūmų salėje, kur kadaise Paruell kalbėjo savo iškilmingąsias prakalbas dėl Airių nepriklausomybės ir kur jo paveikslas kabo aukščiau kalbėtojų katedros. Salėje buvo apie 2000 žm. Kai įėjo De Valera ir kiti kabineto nariai, pakilo neaprašomas entuziazmas: visi pasikėlė ir šaukė pakilusiu balsu keletą minučių. Airių kalba buvo skaitomos maldos ir kiekvienas parlamento narys prisiekė ištikimumą laisvai Airių respublikai.

— **Markės kritimas.** Markės kursas krito ligi žemiausio punkto, kuris kada bebuvo, karui pasibaigus. Kritimas priklauso nuo to, kad vokiečių interesantai išpardavė įvairias Europos valiutas, ypač Švedų ir Olandų.

Iš kelionės per Vokietijos pramonės kraštus sugrįžęs laikraščio „New Statesman“ finansinis korespondentas įdėjęs laikraštį „Daily News“ straipsnį, pavadintą „Tiesa apie vokiečius“, pareiškia, kad užsieny išplatinti gandai apie neva gerą vokiečių padėtį, neteisingi. Vokiečiai gyvena kreditu. Vokiečių tauta esanti visuotinio neturto padėty. —

— Rimta padėtis. Taikos deryboms tarp anglų ir airių, de Valera atmetus Anglų vyriausybės pasiūlymus, laikraščių pranešimu, susidarė labai rimta padėtis.

— Norvegija ir Lietuva. Norvegijos Ministras Pirmininkas Blehr pasisakė, kad Ženevoje Norvegijos delegacija balsuosianti už Lietuvos priėmimą Tautų Sąjungos skaičių.

— Amerika gelbės rusus. Jau atlikta pritarimasai darbas išstyt malsto laivais iš Naujorko į Dancigą.

Hoover paskelbė prez. Hardingo laišką, kuriame jis reiškia vilties, kad Amerika remianti Hoovero Administracijos projektus.

— Mobilizuoja badaujančius. Sumažinti badaujančių vargū Liaudies Darbo Komisariatas liepos mėnesį leido imti valstybiniams darbams iš bado rajonų 77,250 žmonių.

— Susekė monarkininkų sąmokslą. Sovietų vyriausybė skelbia, jos agentams pavyko susekti ir išgriauti didelį ir platų monarkinį sąmokslą. Buvę nuspręsta sukelti Maskvoje riaušes dalies raudonosios armijos, suimti liaudies komisarų tarybą, visos rusų tautos dievinamąjį patriarką Nikoną paskelbti valstybės valdytoju ir sudaryti provizorinę vyriausybę.

— Sportas. Neseniai Lione pasibaigė 24-tosios tarptautinės šaudymo rungtynės, kuriose laimėjo amerikiečiai, tuo būdu atimdami tos srities rungtynių laimėjimo taurę iš šveicaričių, turėjusių ją jau 10 metų.

— Laukia tarptautinės kontrolės. „Kurjer Warszawski“ rašo, kad, jei greit nepagerės lenkų finansinė padėtis, lenkai turėsį pateikti tarptautinei finansų kontrolei.

— Žydų barzdas vis tebekerpa. „Rzeczpospolita“, sekdamą žydų laikraštį „Hain“ deda lenkų Seimo atstovo Rozenblatto kalbos ištrauką sloninkų suvažiavime Lodzėje: „Sakoma, kad pas mus Lenkijoje ramu. Aš tvirtinu, kad niekuomet dar nebuvo ramu, nes, kuris skirtumas, jei kada puolikal buvo halerčikai, o dabar „šlionzakai“, arba jei kadaise apkirpinėjama buvo 200 barzdų, o dabar tik 50. Kol žydai negali ramiai važinėti geležinkeliais arba vaikščioti gatvėmis, tol viškas lieka senoviškai.“

Ivairios žinios.

— Prancūzija. Le Mene Grand Prix aikštėje buvo automobilų lenktynės. Laimėjo amerikietis Grim Murfi „Duesenberg“ automobiliu.

Jis padarė 517 kil. 680 metrų į 4 val. 7 min. 11 sek., kas sudaro vidutinį greitumą 120 kil. ir 600 metrų per valandą.

— Vokietija. Karo ministeris dr. Gezeler tęsia kovą prieš oficerių dėjimąsi draugijosna.

Tiktai 1—4 jo buvo paskelbta smulkus įsakymas („Karys“ 29 N.), o dabar vėl griežtai patvirtina įsakymą nesidėti į dvi sąjungi: 1) „Deutschen Offiziersbund“ ir 2) „Reichswirtschaftsverband“.

Draudimą motyvuoja valstybinis būtinumu, kadangi dalyvavimas šitose draugijose, Gezelerio nuomone, gali pakenkti disciplinai ir geriems santykiams kariuomenėje. Vokiečių spauda draudimą aiškina, tuo kad abiejų draugijų valdybose yra išimtina senosios armijos oficeriai.

„Deutschen Offiziersbund“ sąjunga dėl tokio draudimo pakėlė protestą, kuriame tarp kita ko sakoma:

„bendri jungia didžiojo karo atminimai niekadės negali būti išbraukti karo ministerio plunksna. Senas oficerių korpusas visada laikys naujus draugus iš Reichswehr savaisiais, nors laikinai jie verčiami išeiti iš jo eilių.“

— Prancūzija. „Allgemeine Zeitung“ 344 N. praneša: „Slapta sąjungos sutartis tarp Lenkijos ir Prancūzijos pasirašyta Briano ir Sapiegos vasario 19 dieną. Tuo pačiu metu padaryta karo sutartis maršalo Focho ir karo ministerio gen. Sosnkovskio, kuria Lenkija pasižadėjo laikyti kariuomenę 60,000 žm. Prancūzai pasižadėjo imti jos išlaikymo išlaidų dalį. Tuo būdu Lenkija liko Prancūzijos vasalas. Visuose karo politikos klausimuose abi valstybi pilnai susitarė. Lenkų sukilimas Aukštojoje Silezijoje yra tiesioginės sutarties vaisius.“

Į Varšavą grįžo generolas Niessel, prancūzų karo misijos galva Lenkijoje ir kiek žinoma, faktinis lenkų kariuomenės vadas. Vokiečių laikraščiai rašo, kad išvažiavimas ir grįžimas supuolė su Aukštosios Silezijos „sukilimu“ ir reiškia vilties, kad šiuo atveju naują siurpryzų nebus.

— Lenkija. Einas lenkų Seime valstybinio biudžeto svarstymas, atidengia visą Lenkijos ekonominės padėties pavojų.

Pajamos 1922 metams skaitoma 135 milijardais markių, išlaidos — 208 milijardais markių.

Deficitą 73 milijardų markių, manoma padengti pardavus užsienio pramonei Bieloviežo girių eksploataciją, gaunant užsienio bankų paskolas ir išleidžiant 3 milijardų valstybės priverstino kredito.

Priemonės deficitui padengti da labiau blogina Lenkijos finansinę padėtį. Reikia atminti ir tai, kad dabartinė Lenkijos vidutinė skola siekia kolosalio 150 milijardų markių skaitmens, o skolos kitur, svarbiausia kariuomenės aprūpinimo, apginklavimo ir maisto tikslams pasiekė da baisesnės sumos — trijų milijardų prancūzų frankų, t. y. 450 milijardų lenkių markių.

Nenuostabu, jei tokiose sąlygose lenkų markė neverta 3 lietuvių skatikų.

Karo biudžetas aprėžiama 61 milijardų markių, t. y. sudarys kone pusę valstybės išlaidų.

Lig šiol karo biudžetas, Valstybės Gynimo Tarybos nusistatymu nuo spalio 7 d. 1920 m. buvo leidžiamas beveik be kontrolės; vien tam tikrai komisijai duota mėnesinės apyskaitos.

Pabaigus dabar einančią kar. demobilizaciją ir reorganizaciją, karo ministerijai, panašiai kitoms ministerijoms, reikės sudaryti išlaidų biudžetą.

— Šiaurės Am. Jungtiniai Valstijai. Energingai dirbama ir mėginama nuodijanti dujos. Prancūzų laikraštis „Kevue d' Infanterie“ praneša, kad Amerikoje galutinal išdirbta nuodingos dujos, kurių trys lašai užtiškę nužudo žmogų.

Nuodijančių dujų gamybos viršininkas, generolas Fris, paskelbė, kad du tonu šitų dujų, paimtų orlaiviu, padengs žemės juostą 100 pėdų pločio ir 7 anglų mylių ilgio.

— Vokietija. Generolas Hofman, žinomas taikos derybų Lietuvių Brastoje vedėjas ir du metus dirbęs Liudendorfo štabe, dabar su pastaruoju vedė „vidaus“ karą.

Prancūzų ir vokiečių laikraščiai atvaizduoja šį retą reiškinį Vokiečių generalio štabo oficerių tarpe. Generolas Hofman sako kalbas darbininkų mitinguose. Gen. Liudendorfas spaudoje išrodinėja, kad tos kalbos nesudera su prūsų oficerių korpuso pažiūromis.

Dėl to gen. Hofman „Berliner Tageblatt“ 369 N. įdėjo laišką, kuriame tarp ko kita sako: „Jau nuo pasaulinio karo pabaigos aš įsitikinęs, kad vokiečių

tauta tik tuomet vėl pakils kuomet ji mokės nutildyti visų partijų prieštaravimus. Iš šito neprivalo būti šakiriamas vokiečių darbininkas. Štai pagrindas, kodėl aš visomet stengiuosi pratiesti darbininkui ranką. Jei darbininkų susirinkimuose kalbu, tai dėl to, kad šaukiu už partijų esamus vokiečių tautos uždavinius.

Dabarties laiku, didžiojo išlyginimo ir sudarymo naujų politinių sąlygų metu, negalima vadovautis tais pačiais principais, kurie viešpatavo prūsų oficerių korpuse pirma karo.

R. Z.

Aviacijos žinios.

— „Flavaso agentūra iš Vašingtono š. m. rugpjūčio 2 d. praneša, kad fizikas M. Nautly paskelbė, jog jis rugpjūto mėnesį mano pasiekti štaurės ašigali jo jau padirbtu orlaiviu, kuris greitumo apie 190 km. per valandą ir gali nenusileisdamas lėkti įtisis 50 valandų“.

(„Le Matin“).

— „Gauta iš vokiečių taikos sutartimi cepeliną „Bodensee“ italai mano sunaudoti pašto susisiekimams tarp Rymo ir Tripolio.

Garlaivis tą kelią perplaukdavo per 62 valandas, o cepelinas perlėks per 10—12 valandų“.

(Le Temps).

— „Lakūnas Durafour, pakilęs 4.400 metrų pasiekė beveik Mont—Blanc'o viršūnę“.

(L'information).

Vyr. Ltn. Ž.

Ir gi paukštis!

Gerbiamoji Redakcijai širdingai prašau pažiūrėti man ši klausima.

Neturint Mokslo. Bet turint akvata, ir tarnavima galvos dėl pasikėlimo, į aukštą. Ar galima pastoti Aviacijos Mokykla mokytis orlaiviu skrajoti.

Su pagarba kareivis A. Malaūkis.

Oficialė dalis.

Įsak. Kar. 176 Nr.

Karių šeimų pervežimas.

Dalių vadams bei įstaigų viršininkams reikėlaunant pervežti šeimas ir mantą karių, perkellamų kiton tarnybos vieton, įsakau pridėti ir liudymą, kad karys savo šeimą perveža pirmu kartu po jo perkėlimo naujon vieton. Be to, karių šeimos ir mantą gali būti pervežami tik į tą vietą, kur karys paskirtas tarnauti. (5 §).

Karių lavonų pervežimas.

Mirusių ir kovose nukautų karių lavonai valdžios lėšomis pervežami tik ligi dalies arba artimiausių kapinių. Norintieji lavonus pargabenti į savo šeimynines bei parapilines kapines, vėža juos savo lėšomis bendromis taisyklėmis. (9 §).

Įsak. Kar. 186 Nr.

Dėl rekvizicijų.

Perspėju, kad be apskrities Intendantio leidimo jokia kariuomenės dalis neturi teisės suiminti nei

pašaro nei maisto. Nusikaltę šiuo atveju kareiviai ir jų šlesloginiai viršininkai bus traukiami atsakomybėn. Pastaba. Įsak. Kar. 435 Nr. 28 § ir 482 Nr. 2 §. (4 §).

Pašto tarifas.

Skelbiama ištraukos iš Pašto Tarifo įstatymo: 20 §. Visokios rūšies valdžios ir savivaldybių korespondencija siunstinėjama dovanai.

21 §. Klekvienu ministerija sudaro sąrašą savo ministerijos bei savivaldybių įstaigų, kurios turi teisės siunstinėti savo korespondenciją dovanai. Tie sąrašai siunčiami Susisiekimų Ministeriui patvirtinti.

22 §. Nurodyta 20 § valdžios ir savivaldybių korespondencija suprantama:

- 1) paprasti laišakai,
- 2) neįkalnoti sluntiniai ir
- 3) Valstybės izdinių, multinių ir valstybės banko, valstybės bonai, kuponai ir kiti popieriai įvertintuose paketuose.

Pastaba. Nurodyta šiame straipsnyje korespondencija siunstinėjama tik valstybės viduje.

23 §. Klekvienu įstaiga, kuri siunčia korespondenciją 20 šio įstatymo straipsniu, privalo turėti atskirą pašto korespondencijos knygą, kurioje pašto valdininkas, priėmęs korespondenciją, pasirašo.

24 §. Ant kiekvienos tokios korespondencijos, turi būti pažymėtas siunčiamas korespondencijos eilinis įstaigos numeris ir pridėtas antspaudas.

25 §. Karių laišakai karo metu paduoti karo lauko pašto įstaigose, kurios yra fronte, siunčiami nemokamai, jeigu ant jų (vokų) bus padėtas karinis antspaudas.

Visose kitose vietose už tokius laiškus mokama po 15 sk. už kiekvienus 20 gramų.

26 §. Karo metu pašto sluntiniai, ne sunkesni kaip 5 kilogramai, adresuoti į fronte dalis kariama, siunčiami dovanai.

Įsak. Kar. 191 Nr.

Pakėlimai į laipsnius.

Skelbiamas žiniai ir pildymui Respublikos Prezidento š. m. rugpjūčio 4 d. įsakymas:

Nustatomi laipsniai šiems karininkams:

Pėstininkų:

Kapitono—Dimitrijui Šachovui.

Vyresniojo leitenanto—Ballui Namajuškal ir Jonui Butkui.

Leitenanto—Jonui Čenkui.

Raitelių:

Vyresniojo leitenanto—Mikui Egertui.

Pakellami laipsnyje šie karininkai ir karo gydytojai:

Iš vyresniojo leitenanto į kapitono — Kristupas Veczemelis ir Juozas Perekšlis.

Iš leitenanto į vyresniojo leitenanto — Vladas Ikamas.

Artilerijos:

Iš vyresniojo leitenanto į kapitono — Bronius Paškevičius.

Sanitarijos gydytojai:

Iš leitenanto į vyresniojo leitenanto — Matas Nasvytis.

Atsiųsta Redakcijai paminėti.

D-ro Vogelio, prof. d-ro Mülenhofto Botanikos vadovėlis. Vertė V. Vilkaitis. Pirmasis kursas. Tekste 136 piešiniai. Berlynas 1921 m. Kaina nepažymėta.

Redakcijos atsakymai.

A. Jankūnui. Tamstai nebereikes tarnauti. Kar. Kaptainiui. Kreiptis į Žemės Ūkio Minist. Kariams žemę aprūpinti Komisija.

Ltn. Virpšai. Žinoma gali gauti 10 — 20 dolimt.

A. Novickui. Kreiptis į Intinerijos skyrį.

Jaun. Pusk. Damušiai žiūrėkit atsakymą „Kario“ 32 Nr.

Čepuliui. Įsakymu nėra uždrausta.

M. Staskonytei. Jei Tamsta atsiųsite eilėraščius, pažiūrėsime.

S. Kalešnikui. Eilėraštis nepavykęs: tokia mintis persilpnai išreikšta. Šio nedėsime. Rašykite toliau — t smarkiau ir drąčiau.

Blochui M. — Ar galima persikelti į kitą dalį; manome, Tamsta pats žinai, kad tai galima tik viršininkui sutikus.

J. Š. „Ardytojams Tėvynės“ eilėraštis visai nevykęs: parašytas, nors mintis ir graži.

J. Kvietskui. „Kada prašvis Rytai“ silpnas straipsnelis ir mums netinka.

Burneikai. Praeities paminėjimas dabar bus pasenęs ir nebeįdomus — nespausdinsime.

Trečiam Nepilnam. Tamstos pranešimą nusuntėme „Karių mokymo daliai“.

Radasto Žiedui. Tamstos rašinį nusuntėme „Karių mokymo daliai“.

P. Šadukui. Tamstos eilėraščiai būtų nieko sau, bet per daug juose ašarų, todėl „Kariui“ netinka.

Pajuriečiui. Tamstos eilėraštis mums netinka: nėra nei ritmo, nei rimo.

Ak. Naujaliui. Negalima.

B. Kazlauskui. Galima.

A. Bernatavičiui. Negalima.

J. Kliavui. Negalima.

A. Kačinskui. Eilėraštis netinka, nes nevėsur išlaikytas rimas ir daug kur trūksta ritmo.

A. „Pavasario ryte“ nieko sau būtų eilėraštis, tik mums savo turiniu neįdomus: nespausdinsime.

Daunorui. Tamstos eilėraščiai netinka.

V. Balčiui. Tamstos „Tautosaka“ mums netinka.

Šilo Žvirbliui. Tamstos eilėraštis visai nevykęs.

Antanui Ulečkai. Tegul tėvai kreipiasi pas apskrities viršininką ar komendantą raštu, pristatydami paliūdymą, kad Tamsta tikrai tarnauji kariuomenėje savanoriu. Jeigu tai nepadėtų skųstis Pašalpų komisijai prie juriskonsulto.

Simanui Škėmai. Tokių statutų bei knygų nėra.

Uosaičiui. „Vaizdelis iš 1920 metų“ netinka.

Stankovičiui Pranui. Galima, jei tik jo viršininkas išleisčia.

Čereliui. Negalima.

Grivatiškiui. Galima.

K. Tancui. Galima, tik es pinigais.

N. D-kiui. Galima.

L. N. Apie tą šventę jau yra kito parašyta; nebedėsime.

R-ui. Tamsta rašai, kad 2 pulko šventė įvyktų 2 m. rugėjo 24 d., bet dar tos dienos šiemet nebėvo, taigi nespausdinsime.

Vachmistrui J. Banaičiui. Tamsta jau nebe servanoris, bet pašauktas.

J. Smeiliui. Rašiniai netinka.

Zaborskui. Ačiū už liudėjimus.

J. pusk. Smaličiui — kol kas negalima.

Žurauskui. Rankraščius galite atsiųsti.

A. Kačinskui. Eilėraštis netinka.

Dankantui J. Paaukštinti gali tik jūsų vadas bei viršininkas, jaunesnysis raštininkas nėra laipnis: taigi jūs gali būti ir eilinis.

Kalkosvaidininkui. Ir tebetarnaudami kariuomenėje mažesniai ir bežemiai gali gauti žemės. Kreiptis pas apskrities žemės ūkio įgaliotinį.

Jaun. pusk. P. Mikšui. Skaitytis.

Pilypiui. Jeigu tarp savęs kalbėdami kartais vartojate žodį pones, tai tik iš mandagumo ir didesnės reikšmės tam nereikia duoti, kaip Tamsta darai.

Andriui Litvaičiui. Tamsta gali gauti žemės, jei tarnaudamas nebuvai nusikaltęs.

V. Stanuliui. Negalima.

Sap. Gudeliauskui. Negalima. Dienpinigiai mokama kamandiruotiems.

S. Juozapaitis. Kurpiui specialistai algos išreikalauti gali (žiūr. Kar. įs. 58, § 2).

V. f. Bagdonui. Negali.

J. Montvilai. Žiūrėk „Drausmės statutą“.

N. D-kiui. Išlaikę puskarininkių kvotimus įeja puskarininkio teises ir tada turi teisę puskar. uniformą nešioti.

Vyr. pusk. Svirskui. Pasizymėjimo ženklus išduoda tos dalies vadas, kur tarnaudamas pasizymėjo. Del teismo, tai priklausys, koks bus nusprendis.

P. Biriukui. Del dovanų gavimo prašymą su liudymais duokite Pašalpų Skyriui prie krašto Apa. Min.

A. K...ui. Kiekvienas karys pagarba atiduoti arba sveikintis privalo. Ligoniai, jei silpni, vyresnius gali sveikinti galvos kreipimu ir p.

Vach. Banaičiui, vyr. pusk. Šoliui. Liudymai reikalingi. Gauti per buvusius viršininkus (kap. Kauras gyvena Sančiuose).

V. Balčiūnui. Pašalpos galima gauti. Kreiptis į vietinį komendantą.

Karo Mokslo Skyriaus Knygyno

S K E L B I M A S.

Nuo liepos 20 d. knygos išduodamas antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais nuo 10 ligi 13 val. ir sekmadieniais nuo 10 ligi 12 val.

Majoras Reikševičius

Knygyno Užveizda.

Leidėjas — Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius — Kap. V. Steponaitis.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.